

Välkomna!

Ny i riksdagen

Värld önskar alla nyvalda återvalda riksdagledamöter välkomna till den nya riksdagsperiodens viktiga uppgifter.

Ny Värld är en partipolitiskt obunden idétidning. Den tar upp aktuella problem och söker belysa dem med utgångspunkt från idéer och erfarenheter om hur den enskilda människan - i samverkan med andra - kan vara med om att förändra samhället och omvärlden, med början hos sig själv.

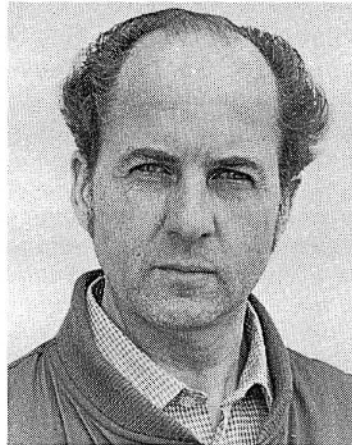
Var och en som fått lite inblick i en riksdagsmans arbetsituation, förstår att den inte alltid är avundsvärd. För oss andra är det lätt att kritisera onyanserat. Men i en demokrati behövs väljarnas omtanke och konstruktiva idéer för de folkvalda och för landet.

Det ligger en fara i att vi alltför ofta bara ser vår egen grupps intressen. Vi behöver finna en dimension av demokratin, där vi kan få med *hela* folkets behov. Som framhålles i intervjun härintill behöver vi också tänka på människorna i en lidande omvärld. Om vi har för snäva perspektiv, fattar vi ofta fel beslut.

För oss jäktade och "effektiva" svenskar skulle det nog vara angeläget med mer tid av lyssnande, inre stillhet och eftertanke, särskilt när vi känner trycket av en krävande arbetsbörda. Vi kanske då t o m skulle finna nya uppslag i vår aktuella kris. En folkrörelse-pionjär uppmanar oss att låta våra "samveten lägga sig i allting".

Red.

Vi har inte råd att inte ha ungdomarna i arbete. Jag ser då längre än till själva arbetslösheten. Den innebär ett moraliskt förfall för ungdomen. För dem som är 17-18 år är det fullständigt nerbrytande att inte få lära sig att sköta ett arbete, passa arbetstider och lära sig ett yrke, säger Gunnar Thollander, 49 år, nybliven riksdagsman.

Gunnar Thollander är - som man säger - "en äkta bruksgrabb", född, uppvuxen och bosatt på bruksorten Söderfors utanför Tierp i norra Uppland. Orten domineras av snabbstålbruket, mest kallat (järn)verket, där han som ung grabb började jobba som kollektivanställd och blev medlem i metallklubben. De senaste åren har han varit tjänsteman och sysslats med intern utbildning, medan samtidigt 50 % av tiden gått åt till det fackliga arbetet inom SIF. Sedan unga år är Gunnar Thollander medlem av Söderfors missionsförsamling, men han arbetar också mycket ekumeniskt och är kyrkofullmäktiges ordförande. Hans pappa som var snickare var också knuten till bruket. Och nu jobbar den 22-årige sonen där också. Traditionen går vidare.

Gunnar Thollander har vuxit in i arbetarrörelsen. I de senare tonåren blev han ledamot av en ungdomsnämnd i dåvarande Söderfors kommun. Det blev hans start i det politiska arbetet. Hans tid togs annars i anspråk av uppgifter i missionsförsamlingens ungdomsarbete och i facket.

- Det var en liten överraskning ändå, att jag kom in. Vi tog ett femte, nytt (s)-mandat i Uppsala län, säger Gunnar Thollander.

- När man i Söderfors frågade mig, om jag ville ställa upp på riksdagslistan, verkade det vara något väldigt avlägset att kunna bli riksdagsman. Men det skulle ju kunna leda till ett sådant här uppdrag. Efter denna förfrågan slog jag mig ner hemma med min fru och våra tre ungdomar, 22, 17 och 15 år, och pratade igenom det. "Vill ni att jag skall säga nej, så ställer jag inte upp", sa jag. Men jag fick ett ja därhemma. När det nu har blivit verklighet upplevs det som något spännande.

- Jag har arbetat som facklig ledare i många år. I norra Uppland upplever vi nu en väldig kris på arbetsmarknaden. Och jag deklarerade både före och efter valet, att jag vill ägna

Forts. sid. 2

Ny i riksdagen

Forts. fr. sid. 1

mig åt sysselsättningsfrågorna i första hand. Som riksdagsman får man väl inte vara helt bunden till ett lokalt område. Men man kan inte komma ifrån, att norra Uppland enbart är representerat genom mig här i riksdagen. Och då är det självklart att jag kommer att tala för den länsdelen.

— Fredsarbetet känner man starkt för. Över alla gränser känner man nu att det måste tas krafttag. Det vanvett vi ser nu kan inte fortsätta. Som kristen måste man naturligtvis se det så. Men det moraliska sträcker sig över så många områden, att det kanske är svårt att peka ut direkt. Det finns moraliska aspekter, synpunkter och vinklar i *allt* politiskt arbete. Där har vi som broderskapare (kristna socialdemokrater) kanske en viss uppfattning som andra inte har. Jag tycker det är viktigt att man finns med i riksdagen, i utskottsarbetet och alla diskussioner, där man kan framföra sina synpunkter. Man kanske kan få människor att tänka litet annorlunda genom diskussionerna.

SOLIDARITET MED OMVÄRLDEN

— Vi har ett väldigt stort ansvar ute i världen. Det är ingen tvekan. Ju mer man tänker på det, desto mer ser man då hur vansinnigt det varit, hur vi levt i jämförelse med män-

niskor på andra håll. Det lilla bidrag vi ger är nog en spottstyver. Vi har inte varit så värst solidariska. Vi har talat om en svångrempolitik i Sverige i några år. Men det lilla vi har dragit ner på är ingenting.

— När människor upplever en nedgång för sig själva, är det första man tänker på, att vi inte ska skicka ut våra pengar till andra. Och därför är det svårt att få gehör för vårt bistånd. Vi måste föra ut en sådan debatt som talar om för människor den verkliga sanningen om hur det står till. Folk har inte satt sig in i vad det handlar om. Vi behöver mer saklig upplysning.

— Själv har jag jobbat med de rent fackliga frågorna och kanske kommit in i ett "fack i facket". I det här uppdraget finns det kanske större chans för de internationella frågorna.

— När vi hade en rush i vår industri för 10–15 år sedan kom väldigt många invandrare in, också från Afrika. Men den stora gruppen var finländare. Vissa skiftlag var nästan helt finskspråkiga. Invandrarna ställde många på ett svårt prov, inte minst på förmanssidan. Men allt eftersom åren har gått har den här gruppen visat sig vara väldigt fin. Och det motstånd som fanns från början, det tror jag är helt borta nu. De har aklimatiserat sig. Och vi svenskar har lärt oss att förstå dem.

— Numera har vi inga akuta invandrarproblem. Men det väckte en viss uppmärksamhet, minns jag, när de första mörkhyade kom in i våra verk. I Söderfors,

en liten, relativt isolerad bruksort, var det lite av en sensation för 10 år sedan.

UNGDOMSARBETSLÖSHETEN

— Det grundläggande är att man måste se till att det blir en chans för ungdom att få ett jobb. Vi vet att industrierna, både privata och statliga, ska arbeta efter lönsamhetskravet. Men här måste vi som samhälle ställa upp och ge sådana resurser att vi har råd att ha ungdomarna i arbete. Man kan faktiskt formulera om det och säga att vi inte har råd att inte ha dem i arbete. Jag ser då längre än till själva arbetslösheten. Den innebär ett moraliskt förfall för ungdomen. För dem som är 17–18 år är det fullständigt nerbrytande att inte få lära sig att sköta ett arbete, passa arbetstider och lära sig ett yrke. De roar sig då med flipperspel. Och det blir gängbildningar, kanske narkotika och alla möjliga otrevligheter. Där löper landet en väldigt stor risk att tappa en generation. Och sedan kan man se det rent praktiskt också: Det är väldigt viktigt att vi får lära upp den här nya generationen i de yrken som måste skötas av yrkesfolk.

— Det här med ungdomsarbetslösheten känner jag kolossalt starkt för. Och det är en fråga som jag verkligen skulle vilja lägga många synpunkter på i diskussioner som blir här i riksdagen, understryker riksdagsman Gunnar Thollander avslutningsvis.

Intervju: Nils-Erik Särnbrink

Ragnar Lassinantti avgick nyligen som landshövding i Luleå. Tromsötidningen *Nordlys* intervjuade honom den 2 oktober. Vi saxar:

— Vi må fatte hvor viktig samarbeid og forståelse på Nordkalotten er. Dette området var for 40 år siden politisk splittet etter en verdenskrig, med en rekke latente konflikter. Det er et område med tre stater, fire språk og fem stammer. Det er ikke mye som mangler på at dette området kunne vært et Midt-Østen, i stedet for et av verdens roligste hjørner.

— Ydmykhet er selve grunnlaget for all fruktbar statskunst. Det var den avdøde nord-norske stortingsmannen Aldor Ingebrigtsen som engang sa det. Jeg tror han har rett. Vår generasjon politikere kom fra små kår og beskjeden skolegang. Vi kom fra grasrota og har våre bånd hos enkeltmennesket. Det gir ydmykhet og forståelse. Derfor ble Tage Erlander og Einar Gerhardsen virkelige landsfedre.

"Vi behöver en miljard nya jobb"

Generaldirektören för ILO, FN:s organ för arbetslivsfrågor, Francis Blanchard, talade vid avslutningen av sessionen för fackets och industrins folk vid årets internationella konferens för moralisk upprustning i Caux, Schweiz. Han påpekade att innan sekelskiftet måste det skapas en miljard nya jobb om slösheten skall kunna hä-

Temat för sessionen, den nionde i ordningen, var "Konfrontation eller gemensam uppgift?" Delta-garna kom från världens alla kontinenter. ILO-chefen uppmanade dem att vid nästa års konferens studera arbetets nya roll. Vid sidan av de traditionella formerna för sysselsättning såsom 40-timmars vecka och fast lön måste man finna helt nya sysselsättningsformer, menade han. Som en röd tråd genom överläggningarna gick den djupa oron för arbetslösheten.

MÄNNISKOR FÖRE VINSTINTRESSE

Stort intresse väckte professor Stephen Fullers föredrag om ligheterna att bättre ta om industrins mänskliga tillgångar. Denne tidigare vice president för General Motors är nu professor vid Harvard Business School, Amerikas främsta ledningsanstalt för blivande industriledare.

Industrimän som är intresserade endast av så stor vinst som möjligt är en-dimensionella, menade Fuller. Deras enda intresse är att tjäna pengar. En undersökning nyligen vid Harvarduniversitetet visar däremot att de bäst skötta företagen har en förpliktelse att behandla varje anställd med respekt och ge honom eller henne sann värdighet.

Vi kommer aldrig att ta vara på våra mänskliga resurser bättre, sade Fuller, med mindre vi ändrar våra prioriteter och

ger rum för en företagsfilosofi som är grundad på att vi tror på människorna och sätter dem före vinstintresset.

ÄNDRAD FÖRETAGSFILOSOFI

Fuller berättade att General Motors i ett antal nybyggda fabriker infört ett system där den arbetsledande hierarkin avvecklats. Arbetarna styr sig själva och sin produktion. De ställer större krav på sig själva än någon direktör kan göra. Frånvaron ligger på 1-4 % mot 16-20 % i de äldre fabriker. Fuller menade att fackets stöd för dessa idéer spelat en stor roll.

Mentaliteten i "slit-och-släng-samhället" angreps av en annan amerikan, George Sherman. Resultatet av denna mentalitet blir att också människorna slängs.

Från Amerika kom också John Van der Water, ordförande i National Relations Board, USA:s motsvarighet till arbetsdomstolen, och Harry Van Arsdale, ordförande för en miljon arbetare tillhörande New Yorks LO, (AFL/CIO).

Föreställningen att arbetslöshetsproblemet kan lösas bara man genomför en viss ändring av den ekonomiska politiken kan vara farlig menade Chris Evans, en jordbrukare från England. Den kan hindra oss från att inse hur grundligt vi måste ändra vårt sätt att tänka och leva. Vi behöver alla bry oss om problemet, och angripa det från alla sidor.

NYA JOBB ÅT UNGDOMAR

Philipskoncernens tidigare chef, Frederik Philips, berättade hur man i Eindhoven erbjudit 1300 människor förtidspen-sion och i gengäld lovat ta in 400 ungdomar. "Det var hårt för

dem som skulle gå", sade Philips, "men de visste att det skulle ge ungdomar jobb."

Vad det personliga initiativet betyder demonstrerades av Torsten Henriksson från Kiruna-Truck AB. Hans uppfinning av en helt ny gruvtruck hade givit verkstadsjobb i denna krisort, som nu har 400 välutbildade yrkesarbetare i denna kategori.

35 MILJONER SPARADE

Ron Peacock, facklig ombudsman vid Manchesters lokaltrafikbolag berättade hur han legat i bitter fejd med företaget då han förhandlade för ett tusental man. Över en veckohelg kom han till ett centrum för moralisk upprustning och blev gripen av vad han hörde där. Vid de fortsatta förhandlingarna föreslog han att man skulle vara fullt ärlig och sanningsenlig i allt man sade både från fackets och bolagets sida.

- Dittills hade jag alltid sagt att arbetarna levde i fattigdom, sa Peacock. Bolagets svar hade alltid varit att man inte hade några pengar. Och då hade vi alltid tänkt: "Dom spelar samma gamla skiva!" Men nu började vi fråga oss varför de inte hade några pengar. Vad var deras kostnader egentligen? Tillsammans med företaget tillsatte vi en kommitté för att undersöka hur kostnaderna skulle kunna hållas nere. Under fyra år har vi nu sparat 35 miljoner kronor för Manchesters lokaltransport.

- Vi i facket säger ofta att vi skall bekämpa arbetslösheten, fortsatte Ron Peacock. Men om vi går ut med för stora lönekrav så förhandlar vi oss egentligen till arbetslöshet. Det måste bli grundläggande förändringar i attityder, både från facket och företaget.

L.S.

Skall lidande bekämpas eller accepteras?

Lektor Karin Moberger är kursledare i vårdetik vid universitetet i Linköping. Vid en konferens i Caux, där människor som arbetar inom hälso- och sjukvård samlats, höll Karin Moberger ett anförande som vi återger i utdrag.

Inom ramen för våra kurser i vårdetik har vi ofta tagit upp frågor kring lidande och död. Frågor som dessa är tyngande för många som arbetar inom sjukvården, framför allt kanske för de yngre. Eftersom 16-åringar tas in i vårdutbildningen i Sverige kan det bli en chockartad upplevelse för dem att ställas inför situationer de aldrig mött förr. Och de mer erfarna sjuksköterskorna undrar hur de skall komma tillrätta med de yngres möte med lidande och död, oundvikliga som de är inom sjukvården.

Omsorgen om dem som har hand om patienter är en viktig uppgift för vem som helst. Man behöver inte vara verksam inom sjukvården för att ge den omsorgen. Men man behöver ha öppnat sitt eget hjärta för lidandet och ha upplevt något av läkedom och kärlek.

LIDANDETS PARADOX

Många av oss i Västvärlden har den uppfattningen att livet skall vara behagligt, bekvämt, "lyckligt", och ge oss all möjlighet att utveckla våra personligheter. När sjukdom och lidande griper in i vårt eget liv eller bland våra närmaste, känner många sig mycket hjälplösa och inne i en värld som egentligen inte borde få finnas.

Vi kan tala om en paradox när det gäller lidandet. Först och främst är det något vi måste bekämpa. Låt mig göra detta helt klart från början: lidandet är något som vi bör kämpa emot med alla till buds stående medel. Den skicklighet och omtänksamma vård som är läkarnas och sjuksköterskornas tradition är en ovärderlig gåva till mänskligheten.

Men det andra vi får inse när det gäller lidandet är att det måste "accepteras". Jag anser att åsikten att lidandet i sig självt är nyttigt för själen är en i grunden farlig tanke. Men lidandet finns där, det är en del av livet. Man kan aldrig komma ifrån det. Så t ex att älska någon innebär alltid ett lidande. Att be om förlåtelse, vilket är en så nödvändig del av livet, kan vara oerhört smärtsamt. Önskar vi att livet skall vara utan lidande ligger grymheten nära till hands. Någon har sagt att alla de system i historien som velat göra världen till ett paradiset har framkallat ett helvete på jorden.

Det finns en etisk ståndpunkt som säger att om man vill veta om en handling är riktig, då skall man se på vilka konsekvenser den får. Är konsekvenserna goda har man handlat rätt. Man kan ta fram ett tillspetsat exempel: Om man kunde göra något som fick slut på svälten i världen, då skulle detta handlingssätt med nödvändighet vara moraliskt. För att göra slut på svälten skulle man då kunna döda alla svältande människor. Målet skulle vara uppnått. Men det är uppenbart att ett sådant tänkande är omöjligt. Ändå finns en viss fara för att en del politiker och andra, utan att tänka på sambandet, kan företräda samma inställning till lidandet. De vill göra slut på lidandet genom att göra slut på dem som lider.

Det var inte länge sedan en svensk sjukvårdspolitiker yttrade: "Om man gjorde fosterdiagnostik på alla gravida kvinnor och fastställde att 75 av dem borde få abort på grund av befärade missbildningar hos fostret, så skulle man kunna spara över en miljard kronor."

Det finns också en inställning till lidandet som innebär att de flesta av oss lever lyckligast, om vi inte tänker på det utan glömmar bort att det finns. Den filosofin hade Buddhas far. Buddha upptäckte för första gången i sitt liv att det fanns sjukdom, lidande och död. Skakad kom han hem och berättade om det för sin far, som då svarade: "Låt oss ställa till en stor fest med dans och allt som är roligt, så behöver du inte tänka på det där mera!" Och tack vare att Buddha inte föll för den lockelsen blev han en man vars liv påverkade mänskligheten.

LIDANDETS MENING

En allvarlig sjukdom betyder en situation det mesta av det man värderat högst i livet hotas eller tas bort för alltid. Detta ställer en inför utmaningen att se vilka värden som är oförstörbara i ens liv. Men man blir inte automatiskt en helgonlik människa genom att bli sjuk. Man kan bli mer självupptagen, mer krävande, mer omedveten om andras behov än man tidigare varit. Och för dem som tar hand om sjuka är det också att förfälska verkligheten om man tror att man kan kräva tålmod, tacksamhet och andra helgonlika egenskaper hos patienterna. Det är viktigt att veta vad psykiaternas försöker lära oss. När en människa står inför farlig sjukdom, dödsfall eller förlust på annat sätt, reagerar hon med protest, vrede, förnekande, fruktan, depression. Hon måste ärligt erkänna sina känslor och kämpa sig igenom dem.

Samma sak gäller för dem som har till uppgift

att sköta sjuka människor. "Inadekvat ärlighet om egna känslor leder till reducering av social empati." Så uttrycker man sig på psykologspråk. Detta betyder att om man inte öppnar sitt hjärta för sina egna känslor så stänger man det för andras lidanden och behov.

Det finns alltså inte *en* sammanfattande tolkning av vad sjukdom betyder, inte något som man kan dosera ut till människor som en särskild medicin i tillägg till den övriga behandlingen. Men tre olika aspekter skulle jag vilja ta upp.

För det första: Om sjukdom orsakats av ett felaktigt sätt att leva, är den tydligaste signalen den att man bör leva annorlunda.

Karin Moberger

För det andra: Det finns många människor som liksom jag inte vill se fakta om sig själva i ögonen! Vi behöver ofta ställas mot en vägg där det inte tycks finnas någon väg igenom, för att vi verkligen skall se sanningen om oss själva ta ut en ny färdriktning.

ATT IDENTIFIERA SIG

För några år sedan blev jag förlamad i halva det. I mitt dagliga arbete träffar jag nya människor hela tiden. Jag behöver all min kraft för att undervisa och övertyga dem, vinna och engagera deras fantasi. Med min ansiktsförlamning tyckte jag inte att jag kunde uthärda att stå inför människor. Jag tog för givet att jag skulle verka fränstötande, särskilt på yngre människor. Men plötsligt stod det klart för mig: "Hittills har du alltid identifierat dig med de framgångsrika i livet. Från och med nu är du menad att helt identifiera dig med dem som inte lyckas och som är försummade."

Mitt ansikte blev så småningom bra, men i mitt hjärta fann jag att en mur brutits ner. Muren hade funnits mellan det slags människor som jag tyckte var intressanta och "viktiga" och andra som jag inte tyckte var det. Jag märkte att jag fått ta emot en oväntad gåva av kärlek genom sjukdomen.

OVÄNTADE GÅVOR

För det tredje skulle jag vilja betona hur sjukdom kan ge oväntade gåvor av nya insikter och en ny livsmening till människor i den sjukas omgivning. Jag tror att var och en av oss, när vi tänker efter, har varit med om oföreglömbara stunder hos en hjälplös och lidande människa. Vi har fått något som varit mycket dyrbart för oss. I det sammanhanget tänker jag också särskilt på två personer.

Den förste är påven Johannes Paulus II. Det som först fick honom att besluta att han skulle bli präst var att han blev svårt slagen av en tysk soldat. Senare var det hans fars sjukdom och död. Utan dessa två händelser, säger han själv, skulle han idag ha varit skådespelare eller kanske professor i litteraturhistoria.

Den andra personen jag tänker på är Alexander Solsjenitsyn. Han säger: "Fängelse, jag välsignar dig att du har varit en del av mitt liv!" Det är en oerhörd sak att kunna säga det. Men han fortsätter med att berätta om hur han som ung officer enbart var intresserad av sig själv, sin egen framgång, sin karriär. Det blev hans erfarenhet av lidandet som gjorde honom till den människa han är.

Redigering: Gerd Jonzon

PÅVEPJÄS OCH STEPP TILL HERRENS ÄRA

Påpasslig uppsättning

På Westminster Theatre, strax intill Buckingham Palace och Victoria Street, spelas en pjäs av Karol Wojtyła: "Juwelerarens affär", — Karol Wojtyła, inom parentes påven Johannes Paulus II. Vilken enastående känsla för att vara "i tiden"! Spela en pjäs av påven vid tiden för påvebesök, med en fin skådespelarbesättning, där man bl a känner igen Hanna Gordon från Herrskap och tjänstefolk. Är detta spekulation eller en seriös satsning på god och angelägen teater?

Ja, för mig blev det en eftertankens teaterföreställning. Pjäsen är en redogörelse för påvens äktenskapssyn och är skriven under den tid han var biskop. (Han blev biskop vid 38 års ålder och ärkebiskop fem år senare.) Han hade under nazitiden varit aktiv i motståndsrörelsen och då framför allt som medlem av en teatergrupp, som i det engelska programmet kallades "Rhapsodic Theatre". Att jag säger, att det blev en "eftertankens upplevelse" beror på, att jag först upplevde påvens pjäs som odramatisk och tänkte: "han vågar inte visa känslor, vågar inte konfrontera personerna med varann". Det var en slags episk monologteater, där personerna aldrig talade med varandra, bara om varandra.

Nödvändig teaterform

Förklaringen var den, att det under nazitiden inom motståndsrörelsen kom att utbildas just denna teaterform — en slags kammarteater, som kunde spelas i små lokaler, i församlingshem eller i ett vardagsrum. Biskop Wojtyła kallade sitt stycke snarare en meditation än ett drama.

Så hade påven gått in i den tradition, som gjort en konst av nödvändigheten. Han fick sagt det han ville och han gjorde det i den enda form som var tillgänglig i ett ockuperat land.

I Lunds domkyrka spelas vi nu "Marinas" och Mikis Theodorakis "Belägringstillstånd". En dikt — ett budskap — ett solidaritetsrop till alla förtryckta. En hälsning till Polen och Lech Walesa och hans landsmän.

Mozarts kröningsmessa — påvens äktenskapsmeditation — steppdansarna i S:t Paul's — musikerna och spelarna i Lunds domkyrka — och akrobaterna i Løgumkloster — det är förkunnelse utan dogmatism och "sermonising".

Saxat från Svenska Kyrkans Tidning
nr 20, 82-08-26,

ur Krönika av Birgitta Hellerstedt-Thorin.

Är moralisk upprustning "skum på tidens yta"?

Dagens Nyheter har nyligen haft en serie debattartiklar under temat "Är Sverige totalitärt?" I en av dessa påpekas med rätta att demokratin är i fara då det offentliga samtalet hotas. Men i en annan artikel under rubriken "Skummet på tidens yta" angrips bl a moralisk upprustning för att vilja ersätta brytningarna mellan partier och intresseorganisationer med en "moralisk renässans". Argumentationen bygger huvudsakligen på den kritik som moralisk upprustning utsattes för under 50-talet bl a efter framförandet av en pjäs på Operan.

Lennart Sjögren, för *Ny Värld:s* läsare känd som tidningens ansvarige utgivare, begärde utrymme i DN för ett svar. Då detta svar inte införts i DN återger vi det här med några smärre förkortningar och ändringar.

Vad DN skriver om moralisk upprustning (82 09 30) upplevs som föråldrat. Tom rubriken är hämtad från ett uttalande (av T. Fogelqvist) som är över 40 år gammalt.

Moralisk upprustning behöver naturligtvis insyn och kritik. Men kritiken slog över i en förföljelse som stängde huvuddelen av massmedia för annan information om moralisk upprustning än den som kom från avgjorda motståndare.

Kritiken byggde stundom på vrångbilder av vad moralisk upprustning står för. En sådan vrångbild går igen i DN-artikeln, nämligen att en huvudpunkt i moralisk upprustning skulle vara "idén om att organisationer och partier spelat ut sin roll; vad som räknades var den enskildes karaktär."

Detta har inte hävdats, men däremot att demokratins fortbestånd hänger på att enskilda och företrädare för organisationer lever upp till de höga ideal de bekänner sig till. Trovärdigheten beror på enkla ting som hederlighet, saklighet, villighet att förstå den andra parten.

Man kritiserar "MRA:s metoder" på 30- och 50-talen. Ingen är felfri och alla lär väl av sina misstag. Men om man som Fogelqvist tror att "dekorativa scener, lunchtal, applåder" ansetts som väsentliga har man missat poängen. I dag angrips här i Sverige myglet i politik och affärsvärld, skatteflykten, den ekonomiska brottsligheten.

Pjäsen på Operan angrep just myglet i politiken i en tänkt jämviktssituation av den typ som senare blivit så vanlig, t ex under vår "lotteririksdag".

Budskapet var också, liksom det fortfarande är, att vem som helst i stillheten, i umgänget med sitt samvete, kan förändras och bli en person värd förtroende. Likaså, att den som kompromisslöst tillämpar moraliska normer som ärlighet, osjälviskhet och kärlek, blir revolutionär.

Det är alltid svårt att mäta effekten av dessa principers tillämpning. Moralisk upprustning kritiserades för att i sina helsidor överbetona den effekten och framför allt att tillskriva sig själv äran av uppnådda resultat. Men moralisk upprustning är ingen organisation som kan ta åt sig äran av någonting. Det är en ideologi, en livserfarenhet, djupt rotad i både kristen och demokratisk tradition. Företrädare för denna ideologi kan göra sina misstag, men budskapet är vad det är.

Det var en radikal förändring av enskilda, inte minst inom industrins "mellanskikt", som under en period skapade förtroende på verkstadsgolvet i många svenska företag. Det kan jag själv vittna om, eftersom jag arbetade inom ett och kände till andra. Det skedde i hög grad genom inflytandet från de internationella konferenserna i Caux, Schweiz.

Det var radikal förändring i

en enskild, Ian Smiths son, som bidrog till att bygga en bro av förtroende mellan svarta och vita i dåvarande Rhodesia. Talmannen i Zimbabwes parlament, Didymus Mutasa, som tidigare i år öppnade ett seminarium i Harare, menade att detta samspel mellan olika raser och länder var betydelsefullt. "Vi utkämpade inte befrielsekriget därför att regeringen var vit", sade han, "utan därför att systemet var orättfärdigt. Nu står vi inför problemet att arbeta samman med dem vi bekämpade och förverkliga vad vi kämpade för. Det är här som moralisk upprustning kommer in i bilden."

Den som känner till fakta torde knappast kunna betrakta moralisk upprustning som "på tidens yta" utan snarare som en allierad i kampen för att Sverige inte skall bli totalitärt.

Lennart Sjögren

Nästa nummer

av NY VÄRLD utkommer till jul. Tema:

VAD GÖR VI MED STRESSEN?

Inte minst när julen nalkas blir stressen märkbar. Eftersom vi tror att alla har erfarenheter, inbjuder vi läsarna att skriva till redaktionen. Bidragen behöver inte vara långa men måste vara inne före 19 nov!

Red.

Angår Afrika oss?

För många av oss upplevs Afrika som något mycket avlägset, något som inte angår oss. Men kanske är vi då inte medvetna om att tusentals människor som ursprungligen kommit från Afrika som invandrare (ofta flyktingar), adoptivbarn m m, numera är en del av vårt mångkulturella Sverige. Om vi gör oss mödan att lära känna några afrosvenskar, kan Afrika komma oss mycket nära.

Vilka nyheter får vi från Afrika? — Förra året hade Nigeria en konflikt med Kamerun om territorialvattnen. Fem män i Nigerias flotta dödades i en sammandrabbning. Nigerianska tidningar krävde högljutt: "Lär Kamerun en läxa!" Men i stället inbjöd Nigerias president, Shehu Shagari, Kameruns president att besöka honom. Vid besökets avslutning tillkännagav de båda att Kamerun hade bett om ursäkt för det inträffade och hade gått med på att betala skadestånd. Frågan hade lösts. — Men den västliga pressen skrev långt mer om konflikten än om dess lösning.

Afrikas koloniala arv av påtvingade gränstragningar innebär att många länder omfattar en mångfald av stammar, språk och raser. Att skapa en andamåttlig enhet är därför en mycket svårare uppgift i Afrika än i större delen av Europa.

I augusti samlades ca 100 personer från 15 länder i Schweiz. De deltog i ett symposium för att planera hur de kan hjälpa sina ledare att genomföra en moralisk revolution i Afrika.

Vi låter några av deltagarna komma till tals:

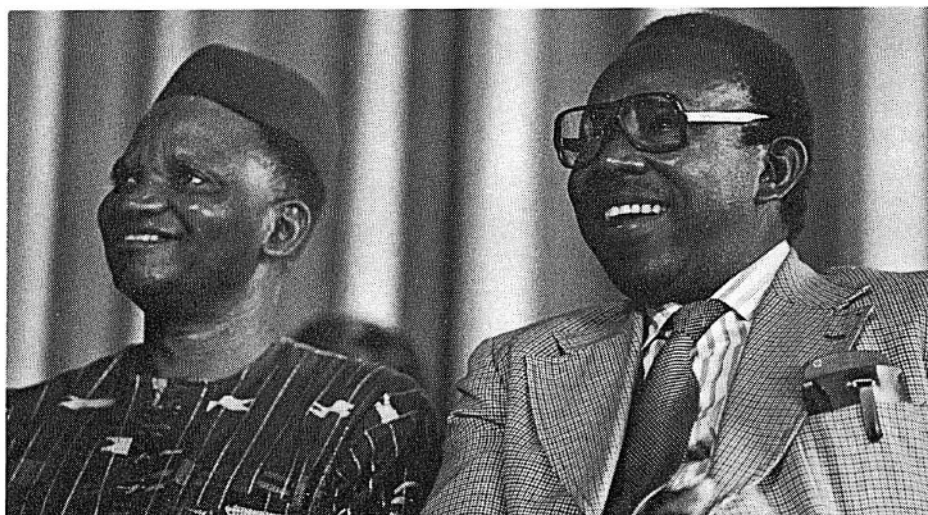
Afrikan i exil: Jag kommer från ett land, där tusentals lider och dör. När jag fick gå i exil, började jag organisera folk i kampen för att störta regeringen. Sedan upptäckte jag att våra befrielsefronter mångfaldigades, allteftersom vi inbördes blev mer splittrade. Vi blev t o m mera bittra mot varandra än mot människorna som hade tvingat oss i landsflykt.

Här har jag insett att det finns lika många problem i mig som i mitt land. I mina tankar har jag byggt upp många argument för att bevisa att mina handlingar inte varit fel. Men nu har jag beslutat att säga "förlåt" till min fru, mina barn och till åtskilliga kolleger som har varit bittra på mig.

Jag har beslutat att arbeta för att bygga broar mellan oss i exil och alla andra där vi bor. Tillsammans med andra har jag beslutat att skapa en "sammanslagning" som kan föra fram denna moraliska revolution i hela Afrika.

länderna har uppnått sin politiska frihet. Men folket får inte del av frihetens frukter i dessa länder. Därför är hela Afrika inte fritt. Jag tror att det är min kallelse och det är min förpliktelse att leva och kämpa för att hela Afrika blir en fri kontinent. Ärlighet är en nödvändig förutsättning för envar som tar detta allvarligt, men också absoluta normer av kärlek, osjälviskhet och renhet. Jag kommer från en mycket enkel familj och från ett av de fattigaste områdena i Sydafrika. Det var där det började för mig.

Delvis ur New World News.

På plattformen i Caus: Isaac Amata, Nigeria, och Tanzanias f d Norden-ambassadör, J E F Mhina.

Hilda Bulle, Zimbabwe: Jag är mor och sjukvårdsarbetare. Hur kan vi få bort korruptionen i vårt folk? Det gäller för oss föräldrar att lära våra barn ärlighet i allt de gör. Det finns alltid en klocka som ringer i ens hjärta om vad som är ärligt. Om vi lär våra barn att vara ärliga, kan inte ens den västliga civilisationen lyckas med att ta det ifrån dem. De kommer att stå för det som är rätt. Och vi måste göra som vi predikar!

Sam Pono, Sydafrika: Vad som brinner starkast i mitt hjärta är friheten för vårt folk i Sydafrika. Sydafrika är inte ett fritt samhälle. När jag ser på Afrika i sin helhet, kan jag se att de flesta afrikanska

Julläsning

LOK-MÄNNISKOR
av Marianne Lindroos
illustr. av W Cameron Johnson
Pris: 29:-

GLADA FAMILJER
av E Bradburn, K Voller
Pris: 20:-

THE WORLD AT THE TURNING
av C Piguet, M Sentis
Pris: 35:-

RETURN OF THE INDIAN SPIRIT
av Phyllis Johnson
illustr. av W Cameron Johnson
Pris: 35:-

Beställs genom Idé och Kultur, Sveav. 34, 111 34 STHLM

Etik och politik

Utgivarkorsband

Förbundsrepubliken Tysklands president Carl Karstens tog den 13 september i år emot 56 personer från 22 länder som deltog i en konferens för moralisk upprustning i Schöenberg nära Bonn. Vid mottagningen höll förbunds-presidenten följande anförande:

Hjärtligt välkomna. Jag gläder mig åt denna möjlighet till fortsatta samtal med er. I årtal har jag med stort intresse följt er verksamhet. Jag kommer mycket väl ihåg mitt senaste sammanträffande med representanter för moralisk upprustning. Det var i juni 1978 när ni firade 100-årsdagen av Frank Buchmans födelse.

ration måste utifrån sina utgångspunkter försöka bringa verkligheten närmare idealet.

Just nu är denna uppgift särskilt angelägen och på samma gång särskilt svår. Den är svår därför att vi saknar ett gemensamt ideal som erkänns överallt i världen. Den är angelägen i dagens värld där vi är ömsesidigt avhängiga av varandra och därför behöver en statskonst som tar hänsyn till helheten. Såsom Gladstone uttryckte det: Det som är moraliskt orätt kan aldrig vara politiskt rätt.

I dag räcker det inte med att vidareutveckla de legala grundvalarna för den internationella samlevnaden. Det är inte tillräckligt att eftersträva ned-

samma utsträckning som de får stöd av den allmänna opinionen.

Det är här som moralisk upprustning kommer in i bilden. Ni sysslar med någonting som är mycket konkret. Något som gjorde särskilt intryck på mig var ett av ämnena vid er senaste konferens för politiker i Genua. "Vad väntar sig Afrika av pa? Vad väntar sig Europa av Afrika?" Det är det ömsesidiga meningsutbytet och den ömsesidiga respektens väg som anger färdriktningen in i framtiden.

Detta var något som vi tyskar upplevde under efterkrigsåren, när vi åter fick tillträde till den internationella gemenskapen, något som vi också har moralisk upprustnings verksamhet att tacka för. Vi uppskattar mycket att ni välkomnar alla länder i er verksamhet. Ni arbetar för en nationernas gemenskap i ordets sanna bemärkelse.

Till den officiella texten i sitt anförande fogade förbunds-president Karstens några personliga ord:

Jag har under 30 år haft takt med moralisk upprustning. En av mina grannar tillhörde moralisk upprustning, och han och jag förde många långa samtal. Han inbjöd mig till Ca men jag fick förhinder.

Från den tiden har jag varit mycket tacksam för er verksamhet, och jag tror jag kan säga detta på miljoner tyskars vägnar, som tagit djupa intryck av kraften i er förpliktelse. Er förpliktelse är moralisk. Men en sådan moralisk förpliktelse är antagligen starkare än någon annan därför att den tränger ner till djupet av människans personlighet.

Förbunds-president Carl Karstens välkomnar Keld Jørgensen, Danmark. Övriga på bilden: Björn Ole Austad och Jens Jonathan Wilhelmssen, Norge, och Aino Gundersen, Finland.

Frågan om förhållandet mellan etik och politik är lika gammal som mänsklighetens historia. Det är omöjligt att finna en formel som en gång för alla lägger fast en idealisk lösning: mänsklig frihet är förenad med risken att handla fel och orätt. Därför måste varje ny generation börja på nytt. Varje gene-

rustning och kontroll över vapenproduktionen. Vi måste eftersträva en statskonst som förhindrar konflikter innan de brutit ut, eller åtminstone kontrollerar dem.

En sådan statskonst beror inte bara på de ansvariga statsmännen. Officiella politiska representanter kan bara agera i